

=====

שאלה: האם החזן והכהנים צריכים לומר את ברכת הכהנים בקול רם?

תשובה: הלכה היא שהכהנים צריכים לומר את תיבות הברכה "בקול רם" □ דהיינו בקול בינוני, ובמקום שיש קהל גדול על הכהנים לומר בקול רם ממש כדי שכל הצבור ישמע. ולכן מי שקולו צרוד וכדומה (שאינו יכול לדבר כי אם בלחש) אינו יכול לישא כפיו □ וטוב שיצא קודם רצה. ויש טעות נפוצה שהש"ץ או החזן המקרא יאמר את תיבות הברכה בלחש, וזו טעות ואין לכך מקור!

----- הרחב דבר -----

בקול רם

א] בפרשה הקודמת פרשת נשא מובא בתורה פרשת "ברכת כהנים", ואמרו בגמ' (סוטה לח, א) "תניא אידך כה תברכו בקול רם או אינו אלא בלחש ת"ל אמור להם כאדם שאומר לחבירו". וכך כותב השו"ע (קכח, יד): "אין מברכין אלא בלשון הקודש; ובעמידה; ובנשיאת כפים; ובקול רם".

ומביא הטור בשם הירושלמי: "בקול רם, במעולה שבקולות לא גדול ולא קטן אלא בינוני". וכותב המשנ"ב (ס"ק נג): "היינו בקול בינוני לאפוקי בלחש, ומ"מ לפעמים צריך בקו"ר ממש כגון שהמתפללים הם רבים ובעינן שיהא כל הקהל שומע כדאמרינן בספרי".

אמור להם

ב] עוד אמרו שם בגמ': "אמר אביי, נקטינן לשנים קורא כהנים ולאחד אינו קורא כהן שנאמר אמור להם לשנים. וכך כותב השו"ע (שם, י) "אם הם שנים קורא להם כהנים".

והנה דעת הט"ז (שם, ג) שמן התורה צריך שהש"ץ יקרא אותם מלה במלה כל תיבה מברכת כהנים (ועי' בפר"ח שהדרשא של "אמור להם" הוא רק אסמכתא).

והנה כאמור לעיל (אות א) הכהנים צריכים לומר את תיבות הברכה בקול רם, וע"ד מרן הגריש"א זצ"ל גם המקרא לפניהם צריך לומר את התיבות בקול רם שהכל הוא חלק מברכת הכהנים.

מי שאינו יכול להשמיע קולו

ג] כהן שלא יכול להשמיע את קולו לציבור – ע"ד מרן הגריש"א זצ"ל – יש להורות לו שלא יעלה לדוכן. וכפי שכותב המשנ"ב (קכח, נג): "והנה מי שקולו צרוד [שאינו יכול לדבר בקול בינוני כ"א בלחש] לכאורה פשוט שאינו יכול לישא כפיו, וטוב שיצא קודם רצה".

ומוסיף המשנ"ב (שם): "ומ"מ לפעמים צריך בקול רם ממש, כגון שהמתפללים הם רבים ובעינן שיהא כל הקהל שומע". וכבר כתבנו בעבר (בא תשע"ט גליון 70) שצריך שכל כהן יברך בקול רם במצב שאילו היה לבדו היה נשמע לקהל, ולא מועיל צירוף הקול של הכהנים האחרים. ושיש לברר אם סגי כשקולו מצד עצמו היה נשמע לעשרה אנשים.

ד] בברכת "הבוחר בעמו ישראל באהבה", ע"ד מרן הגריש"א זצ"ל מותר לצבור לענות "אמן" גם יותר גבוה מהמברך, ולא צריך כאן לדקדק בהלכה הכללית (שו"ע קכד, יב) שהעונה לא יגביה קולו יותר מהמברך.¹ והרבה פעמים רואים שהש"ץ או המקריא מדברים בקול נמוך ביותר [מחמת בלבול מהדין של "מתורגמן"], ואף "מחמירים" על עצמם להקפיד לדבר בקול נמוך מהכהן, והוא טעות גמורה, והרבה פעמים אני מעיר את תשומת לב הש"ץ על כך, ולא היה מי שידע להשיב לי מקור על כך.

נטילת ידי הכהנים על ידי הלויים

ה] בשו"ע (קכח, ו) כותב: "והלוי יוצק מים על ידיהם". ושאלתי בעבר את מרן הגריש"א זצ"ל מדוע הרבה לויים אינם מקפידים לעשות כן. וענה לי: דודאי זהו מצוותם לעשות כן, ובאופן שיש הרבה לויים (יותר מהכהנים) יש לעשות חלוקה במצוה שלוי אחד יעשה את כל הנטילה ולא שכמה לויים ירחצו ידיו של כהן אחד.

האם הש"ץ עונה "אמן"

ו] ונביא כאן שוב מש"כ בעבר (גליון 132), דהנה המשנ"ב (קכח, עא) כותב שחזן שמתפלל מתוך הסידור ומובטח לו שלא תתבלבל דעתו, רשאי לענות אמן על ברכת כהנים (אחרי "וישמר" "ויחנך" "שלום") – וזה לא נחשב להפסק כי הוא צורך תפילה. אך לענות אמן על הברכה של "אשר קדשנו בקדושתו כו" כותב המשנ"ב שיש מחמירין שבכל גווני לא יענה משום הפסק בתפילה, ושאני אמן של הברכת כהנים גופא דלא הוי הפסק שהוא מורה על קבלת הברכה. אולם דעת מרן הגריש"א זצ"ל היתה, שגם על הברכה עצמה יש לש"ץ לענות אמן.

---

¹ ולא נתבאר לי טעמו של מרן זצ"ל, ואולי משום שהוא לא מרים את קולו יותר מכל הכהנים יחד או כדי לעורר הצבור בהמשך, וע"ז מש"כ המשנ"ב (קכד, מז) שאם כוונתו בהרימו קולו כדי לזרז להם שיענו גם הם מותר. ולדאבונינו הרב אנו עדים שהרבה אנשים לא עונים "אמן" כדין המבואר בסימן קכד ה"ו "ויענו אמן אחר כל ברכה בין אותם שיצאו ידי תפילה ובין אותם שלא יצאו ובכונה כו".